

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/148/2019
Identifikačné číslo spisu: 1516216161
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1516216161.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa - manžela O. C., bývajúceho v N., U. X, zastúpeného JUDr. Tijanou Čečezovou, LL.M., advokátkou v Bratislave, Drieňová 76/17, proti manželke O. C., bývajúcej v N., C. XXC, zastúpenej JUDr. Barborou Vrbovou, advokátkou v Bratislave, Bernolákova 1, o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode k maloletým deťom O. C., narodenému X. M. XXXX, a S. C., narodenej X. W. XXXX, oboch bývajúcich u matky, zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, so sídlom v Bratislave, Vázovova 7/A, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 20 P 254/2016, o dovolaní manželky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 6. novembra 2018 sp. zn. 11 CoP 213/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 1. januára 2018 č. k. 20 P 254/2016-369 I. rozviedol manželstvo účastníkov uzavreté 1. júna 2002 v Starej Pazove, zapísané v Knihe manželstiev Matričného úradu Bratislava I vo zv. P., roč. 2002, str. 206, pod por. č. 412, II. na čas po rozvode maloleté deti zveril do osobnej starostlivosti matky s právom oboch rodičov zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok, III. otcovi uložil povinnosť platiť výživné na maloletého O. v sume 600,- eur mesačne a na maloletú S. sumou 700,- eur mesačne od právoplatnosti výroku o rozvode manželstva, IV. styk otca s maloletými deťmi neupravil, V. žiadnemu účastníkovi nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia mal za preukázané splnenie podmienok pre rozvod manželstva účastníkov, keďže manželstvo si neplní svoju spoločenskú funkciu, manželia spolu nežijú, nehospodária, intímne sa nestýkajú a nevytvárajú svojim maloletým deťom zdravé rodinné prostredie. Ich manželstvo je trvale a hlboko rozvrátené a nie je reálna možnosť obnovenia manželského spolužitia. S konaním o rozvod manželstva, z ktorého pochádzajú maloleté deti, je spojené konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode. Súd prvej inštancie maloleté deti zveril do osobnej starostlivosti matky s ohľadom na názor oboch maloletých

detí. Súd prvej inštancie neobdržal žiadnu signalizáciu o tom, že by jej starostlivosť o deti bola zanedbávaná, alebo boli zistené v jej starostlivosti nejaké závady. Súd prvej inštancie určil, že maloleté deti budú zastupovať a spravovať ich majetok obaja rodičia, vyživovaciu povinnosť posúdil súd prvej inštancie podľa možností, schopností rodičov, ich majetkových pomerov a odôvodnených potrieb detí. Výživné tak, ako ich určil súd prvej inštancie, považoval za primerané odôvodneným potrebám maloletých detí, ako aj možnostiam a schopnostiam povinného rodiča. Konštatoval, že otec rodiny zabezpečoval vysoký životný štandard, na ktorý si deti zvykli. Podľa názoru súdu prvej inštancie je v možnostiach a schopnostiach otca takýto štandard deťom naďalej zabezpečovať, otcom preukázané príjmy nezodpovedajú jeho výdavkom, keď spláca nielen hypotekárne úvery, poplatky súvisiace s užívaním nehnuteľností, ale bez problémov platí deťom školné, uniformy, krúžky a zabezpečuje všetky ich potreby vrátane dovoleniek. Maloleté deti majú právo na životnú úroveň otca. Súd prvej inštancie neupravil styk otca s maloletými deťmi na čas po rozvoze, pretože takúto úpravu rodičia nežiadali. Matka deťom v styku s otcom nebráni, obe maloleté deti sa s otcom stretávajú a stretávať chcú. Potvrdili, že matka im v styku s otcom nebráni. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „C.m.p.“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie matky rozsudkom zo 6. novembra 2018 sp. zn. 11 CoP 213/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil tak, že otec je povinný prispievať na výživu maloletého O. C., narodeného X. M. XXXX sumou 400,- eur mesačne a na maloletú S., narodenú X. W. XXXX sumou 400,- eur mesačne od 26. apríla 2018 vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky; rozhodol tiež o trovách konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že súd prvej inštancie vo veci vykonal dokazovanie, avšak výšku vyživovacej povinnosti na maloleté deti posúdil nesprávne. Ako odvolací súd ďalej uviedol, pri posudzovaní nákladov na maloleté deti je treba vychádzať zo všeobecných poznatkov o cenách tovarov a služieb a primeranosti obvyklej spotreby pre dieťa v určitom veku, ako aj opakujúce sa mimoriadne výdaje s dieťaťom súvisiace, ktoré sú pre neho špecifické, napríklad súkromná škola. Odvolací súd ďalej zdôraznil, že stanovenie výživného nie je bezhraničné, výživné má zabezpečovať odôvodnené potreby maloletých detí, primerane možnostiam, schopnostiam a majetkovým pomerom rodičov so zachovaním ich rovnakej životnej úrovne a aj matka má preto povinnosť sa podieľať na výžive maloletých detí, keďže rodičia sú pri výkone svojich práv a povinností rovnoprávni. Odvolací súd preto považoval výživné určené otcovi, už aj vzhľadom na predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie, odkedy nenastala žiadna zmena pomerov, za neprimerane vysoké, nezohľadňujúce odôvodnené potreby maloletých detí, navyše do budúcnosti obidve deti vyjadrili želanie navštevovať štátnu školu, pretože súkromné Gymnázium Mercury im nevyhovuje. Za primerané považoval odvolací súd, keďže ide o výživné určené do budúcnosti, sumu 400,- eur na každé dieťa, ktorá suma zabezpečí odôvodnené potreby maloletých detí aj s prihliadnutím na zdravotné handicapy maloletej Valentíny a s príspevkom matky je spôsobilé zabezpečiť odôvodnené potreby maloletých detí. Pri určení výživného súdom prvej inštancie, by sa matka nemusela na výživnom podieľať žiadnou sumou a deti už nie sú vo veku, keď matka deťom poskytuje len osobnú starostlivosť, ktorú otec vyvažuje finančným plnením. Za situácie, že rodičia spolu nežijú, aj matka musí svoje aktivity sústrediť na dosiahnutie vyššieho príjmu. U rodičov neboli zistené skutočnosti, ktoré by obmedzovali ich pracovnú schopnosť, pričom ich povinnosťou je zabezpečiť potreby maloletých detí, ktorými sú strava, ošatenie, hygiena, pomerná časť nákladov za bývanie, poplatky za lekársku starostlivosť, lieky, okuliare, ako aj školské a mimoškolské aktivity, šport a kultúru. Záverom odvolací súd zdôraznil, že nemožno nechať bez povšimnutia príspevky otca na maloleté deti, ktoré síce matka bagatelizovala, avšak je potrebné podľa jeho názoru na ne prihliadnuť. O trovách konania rozhodol podľa § 52 C.m.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala matka (ďalej aj „matka“ alebo „dovolateľka“) dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“)]. Dovolateľka vyjadrila presvedčenie, že názor vyjadrený maloletými deťmi ohľadne návštevy súkromnej školy, nemôže odvolací súd brať do úvahy pri odôvodnení zníženia výživného na tieto maloleté deti. Podľa dovolateľky, postupom odvolacieho súdu tým, že tento zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a sumy vyživovacej

povinnosti otca určené súdom prvej inštancie znížil, došlo k absolútnemu rozporu so zákonom o rodine, nakoľko bežné výživné sa spätne nevracia, pretože má spotrebný charakter a ide preto o jednoznačný rozpor so záujmami maloletých detí, ak by ich matka musela vracať otcovi už vyplatené výživné. Vzhľadom na uvedené dovolateľka navrhla rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Otec detí a ani kolízny opatrovník sa k dovolaniu nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) účastník, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 2 ods. 1 C.m.p. sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže C.m.p. neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení C.s.p. pre konanie o dovolaní otca.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

8. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 C.s.p.

10. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ

uvedie právne posúdenie vecí, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Matka maloletých detí dovolanie vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

14. Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v C.s.p., ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 C.s.p. (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 28/2017).

15. V danom prípade matka zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom) v dovolaní uviedla všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým podľa jej názoru došlo v konaní pred odvolacím súdom, avšak neoznačila konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd odklonil a zaujal iný právny názor, než aký zodpovedá ustálenej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu. Uviedla len že „došlo k absolútnemu rozporu so zákonom o rodine, nakoľko bežné výživné sa spätne nevracia, pretože má spotrebný charakter a ide preto o jednoznačný rozpor so záujmami maloletých detí, ak by ich matka musela vracať otcovi už vyplatené výživné“. V čom konkrétne sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dovolateľka neuviedla.

16. Z obsahu dovolania je ďalej zrejmé, že dovolateľka nesprávne právne posúdenie namieta v súvislosti s otázkou určenia výšky primeranej výšky výživného. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na už skôr prijaté právne závery najvyššieho súdu vyjadrené v rozhodnutiach sp. zn. 8 Cdo 50/2017, 3 Cdo 88/2017, 3 Cdo 87/2017, 3 Cdo 226/2017. Podľa názoru najvyššieho súdu určenie výšky výživného je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, pretože kritéria na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti (napr. schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného ako aj odôvodnené potreby dieťaťa a ďalšie) sú rozdielne v každej veci a odlišujú sa od prípadu k prípadu. Iný výklad by viedol k rozporu so záujmami dieťaťa, ktorému sa výživné priznáva (porovnaj 8 Cdo 50/2017). Každé jedno rozhodnutie o výživnom na dieťa je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady (porovnaj 5 Cdo 87/2017, 3 Cdo

226/2017). Je preto namieste konštatovanie, že v takto vysoko individuálnej otázke (akou je určenie konkrétneho rozsahu vyživovacej povinnosti) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výživného postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj 8 Cdo 50/2017, 3 Cdo 226/2017, 3 Cdo 88/2017). V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky výživného zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy (porovnaj 3 Cdo 226/2017).

17. Vzhľadom na to, že dovolanie neuvádza spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. konkrétne z čoho dovolateľka vyvodzuje prípustnosť jej dovolania, dospel dovolací súd k záveru, že na podklade takéhoto dovolania nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

18. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie dovolateľky je procesne neprípustné; vzhľadom na to jej dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f/ C.s.p.

19. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd rozhodol podľa § 52 C.m.p. a § 451 ods. 3 C.s.p.

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.